



Prof. dr hab. Marzena Remlein
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
Instytut Rachunkowości i Zarządzania Finansami
Katedra Rachunkowości i Rewizji Finansowej

Poznań, 26 kwietnia 2023 r.

Recenzja w postępowaniu habilitacyjnym ***dr. Jurija Renkasa***

1. Podstawy formalne recenzji

Podstawy prawne sporządzonej recenzji w postępowaniu habilitacyjnym dr. Jurija Renkasa wyznaczają art.219 – 221 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574 ze zm.).

Podstawę formalną recenzji stanowi pismo z dnia 22 lutego 2023 r., prof. dr hab. Pawła Luli Prorektora ds. Nauki Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, informujące o powołaniu przez Radę Naukową Dyscypliny Ekonomia i Finanse mojej osoby na recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym dr. Jurija Renkasa (DEF.601.42.2023).

Podstawą do przygotowania recenzji były następujące dokumenty:

- pismo przewodnie Prorektora ds. Nauki UE w Krakowie,
- kserokopia pisma Rady Doskonałości Naukowej z dnia 31 stycznia 2023 r. dot. wyznaczenia składu komisji habilitacyjnej,
- pismo Przewodniczącego Rady Dyscypliny Ekonomia i Finanse UEK w sprawie powołania Komisji habilitacyjnej,
- uchwały Senatu UEK w sprawie zasad postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w UEK,
- wniosek dr. Jurija Renkasa o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse wraz z załącznikami:
 - dane wnioskodawcy,
 - autoreferat w języku polskim,

- autoreferat w języku angielskim,
 - wykaz osiągnięć naukowych, stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny Ekonomia i Finanse,
 - kopie oświadczeń habilitanta oraz współautorów o indywidualnym wkładzie w powstanie poszczególnych publikacji naukowych,
 - kopia dokumentu potwierdzającego posiadanie stopnia doktora,
 - dokumentacja potwierdzająca udział w projektach naukowo-badawczych i edukacyjnych,
 - kopie dyplomów, certyfikatów i zaświadczeń,
 - raport cytowań sporządzony przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie
- monografia pt. *Termodynamiczny model pomiaru kapitału ludzkiego w zastosowaniach do kształtowania wynagrodzeń za pracę*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2022.

2. Informacje o zatrudnieniu Habilitanta

Pan dr Jurij Renkas uzyskał tytuł zawodowy magistra w 2010 roku w Żytomierskim Państwowym Uniwersytecie Technologicznym (Ukraina), gdzie ukończył z wyróżnieniem kierunek Rachunkowość i Audyt i obronił pracę magisterską pt. *Organizacja kontroli wewnętrznej*.

W 2014 r. dr J. Renkas uzyskał stopień naukowy doktora na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie za rozprawę pt. *Teoria pomiaru kapitału ludzkiego jako podstawa analizy wynagrodzeń w gospodarce Ukrainy*.

W dniu 1 października 2012 r. (w trakcie studiów doktoranckich) dr J. Renkas podjął pracę na stanowisku asystenta a od 1 stycznia 2015 r. jest zatrudniony na stanowisku adiunkta w Katedrze Rachunkowości Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

Ponadto, dr J. Renkas był zatrudniony w:

- Żytomierskim Państwowym Uniwersytecie Technologicznym (2006 – 2009),
- Wyższej Szkole Ubezpieczeń w Krakowie (2016 – 2017),
- Krakowskiej Szkole Biznesu Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie (2016 – 2019),
- Społecznej akademii Nauk (2017 – 2019),

- Wyższej Szkole Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego APEIRON w Krakowie (2019 – 2022),
- Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego (2022 – nadal).

8 listopada 2022 roku dr Jurij Renkas złożył wniosek o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

3. Wymogi prawne wobec osoby ubiegającej się o nadanie stopnia naukowego

Zgodnie z art.219 ust 1 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574 ze zm.) stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1) posiada stopień doktora;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:
 - a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub
 - b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub
 - c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;
- 3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

3.1. Osoba posiada stopień doktora

Dr Jurij Renkas uzyskał stopień naukowy doktora w dziedzinie nauk ekonomicznych, w dyscyplinie ekonomia, nadany uchwałą Rady Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie z dnia 16 października 2014 roku. Podstawę uzyskania stopnia



naukowego stanowiła rozprawa doktorska pt. *Teoria pomiaru kapitału ludzkiego jako podstawa analizy wynagrodzeń w gospodarce Ukrainy*, przygotowana pod kierunkiem prof. UEK dr hab. Artura Hołdy. Recenzentami w przewodzie doktorskim byli prof. UEK dr hab. Piotr Wójtowicz oraz prof. UE w Katowicach dr hab. Józef Pfaff.

Powyżej przedstawione informacje uprawniają do stwierdzenia, że dr Jurij Renkas spełnia pierwszy warunek stawiany osobom ubiegającym się o stopień naukowy doktora habilitowanego.

3.2. Osoba posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny

Jako osiągnięcie naukowe będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego dr Jurij Renkas wskazał monografię pt. *Termodynamiczny model pomiaru kapitału ludzkiego w zastosowaniach do kształtowania wynagrodzeń za pracę*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2022.

Wydawnictwo Difin znajduje się w wykazie wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe sporządzonym przez Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2021 roku (poziom I – pozycja 114).

Recenzentem monografii były: prof. dr hab. Natalia Ostapiuk, prof. SGH dr hab. Monika Łada.

Recenzja monografii habilitacyjnej sprowadza się do oceny jej podstawowych aspektów, tj.:

- problemu badawczego oraz tematu monografii,
- celu głównego, celów cząstkowych oraz hipotez badawczych,
- rezultatów badawczych.

3.2.1. Ocena problemu badawczego oraz tematu monografii

Ostatnie dziesięciolecie to okres największych przemian społecznych i ekonomicznych oraz zmian warunków funkcjonowania podmiotów gospodarczych. Czynnikiem o priorytetowym znaczeniu dla procesu kreacji wartości stały się zasoby ludzkie, wiedza, informacja oraz aktywa niematerialne. Podkreślenia wymaga również fakt, że zasoby ludzkie są wykorzystywane przez podmioty gospodarcze jako istotne źródło przewagi konkurencyjnej. Można zatem przyjąć, że kapitał ludzki w głównej mierze przyczynia się do osiągnięcia przez przedsiębiorstwo sukcesu, a złe zarządzanie nim jest może być przyczyną niepowodzenia. Z tego też względu kapitał ludzki (i intelektualny) stał się przedmiotem badań i rozważań naukowych, zarówno z punktu widzenia jednostki gospodarczej, jak i pracownika. Kapitał jest kategorią abstrakcyjną, ale mierzalną, która



podlega procesowi pomiaru i wyceny. W recenzowanej monografii Autor podjął próbę opracowania modelu pomiaru kapitału ludzkiego oraz wynagrodzenia godziwego. W tym celu Autor wykorzystuje wiedzę z zakresu nauk przyrodniczych i stawia pytanie o relacje pomiędzy termodynamiką a naukami ekonomicznymi. Zatem podjęcie badań naukowych, które z jednej strony dotyczą pomiaru kapitału ludzkiego i wynagrodzenia godziwego, z drugiej zaś – wykorzystują dorobek nauk przyrodniczych, w szczególności zasad termodynamiki, uważam za oryginalne oraz cenne z poznawczego punktu widzenia.

3.2.2. Ocena celu głównego, celów cząstkowych oraz hipotez badawczych

We wstępie monografii Autor stwierdza, że „Zgodnie z tytułem dysertacji jej celem jest wypracowanie termodynamicznej teorii pomiaru kapitału ludzkiego i godziwych wynagrodzeń” (s. 13). Pragnę zwrócić uwagę, że w tytule monografii mowa jest o **modelu**, natomiast w celu głównym - **teorii**. Pojawia się zatem pytanie, czy ten brak spójności i konsekwencji w stosowaniu terminów oznacza brak wiedzy czy niestaranność naukową czy też jest to niedopatrzenie (nieuwaga) Autora. Zgodnie ze Słownikiem Języka Polskiego PWN nie są to terminy tożsame. Model oznacza „wzór, według którego coś jest lub ma być wykonane”, natomiast teoria jest definiowana jako „całościowa koncepcja zawierająca opis i wyjaśnienie określonych zjawisk i zagadnień”.

Ponadto, Habilitant sformułował 13 celów szczegółowych (nazwanych przez Autora cząstkowymi – s. 14). Moje wątpliwości budzi tak duża liczba oraz sformułowanie niektórych celów cząstkowych. Celem nr 5 i 11 jest „analiza...”; analiza nie może być celem, gdyż jest środkiem osiągnięcia celu, którym może być np. ocena zgodności modelu z ... Kolejna uwaga dotyczy celu nr 3, który brzmi: „wykorzystanie wiedzy...”.

Autor sformułował 4 hipotezy badawcze (jednak nie wskazał hipotezy głównej oraz hipotez pomocniczych). Według Słownika Języka Polskiego PWN hipoteza to „założenie oparte na prawdopodobieństwie, wymagające sprawdzenia”; hipotezy badawcze podlegają weryfikacji w ramach badań empirycznych. Z kolei teza to „założenie, twierdzenie wymagające dowodu”. Zatem sformułowane przez Habilitanta założenie (hipoteza 4) „teoria rachunkowości należy do grona nauk naturalnych, ponieważ fundamentalna zasada dualizmu ujawnia abstrakcyjną naturę kapitału i wymusza postrzeganie tej kategorii jako zdolności do wykonywania pracy” w mojej ocenie jest tezą, która wymaga dowodu.

3.2.3. Ocena rezultatów badawczych

Za najważniejsze osiągnięcie recenzowanej monografii uznaję autorski, termodynamiczny model płacy godziwej, którego istota sprowadza się do wyrównania pracownikowi naturalnego rozproszenia jego personalnego kapitału (ludzkiego). Ponadto do rezultatów badawczych Habilitanta zaliczam:

- wykorzystanie wiedzy z zakresu termodynamiki do wyjaśnienia zagadnień związanych z pomiarem kapitału ludzkiego i wynagrodzenia godziwego za wykonaną pracę,
- przeprowadzenie badania empirycznego nt. *Oczekiwania płacowe osób poszukujących pracy*,
- opracowanie modelu ekonometrycznego zależności oczekiwanej płacy od wartości kapitału ludzkiego pracownika,
- opracowanie ekonometrycznego modelu zależności zgodności teoretycznych i ustawowych płac w gospodarce od makroekonomicznego wskaźnika produktywności pracy, określonego stosunkiem wartości PKB do kosztów pracy,
- propozycję raportu o poziomie opłacenia kapitału ludzkiego w jednostce gospodarczej oraz wskazanie procesu raportowania wraz z niezbędną dokumentacją.

Oceniając przedłożone opracowanie zdaję sobie sprawę, że prezentuje ono pewien zamysł Autora, jednak pragnę zwrócić uwagę na pewne mankamenty (oprócz wcześniej wskazanych):

- brak uzasadnienia podjętych badań odnoszących się do kapitału ludzkiego. We wstępie Autor argumentuje podjęcie rozważań interdyscyplinarnych tzn. z zakresu nauk przyrodniczych i społecznych. Dopiero w rozdziale 4 (s. 154 – 156) można znaleźć treść poświęconą istotnej roli kapitału i w szczególności kapitału intelektualnego i ludzkiego,
- brak uporządkowania terminologii stosowanej w monografii. Autor zauważa trudność zrozumienia istoty kapitału (tytuł 2.4. *O trudnościach ze zrozumieniem istoty kapitału*), jednak nie podejmuje próby przedstawienia dotychczasowych osiągnięć naukowych w zakresie definiowania kapitału. Jedyne stwierdzenie, które można uznać za definicję autorską to „kapitał jest zdolnością do wykonywania pracy”. Brak definicji powszechnie uznawanej w rachunkowości (źródło finansowania majątku), brak klasyfikacji kapitału oraz wyjaśnienia relacji pomiędzy kapitałem intelektualnym a kapitałem ludzkim (brak wzmianki o kapitale strukturalnym i kapitale relacji),
- brak badań dotyczących gospodarki polskiej oraz szerszego, europejskiego kontekstu,
- brak załączonego kwestionariusza ankiety.

Podsumowując, pragnę stwierdzić, że aktualność i ważność z naukowego punktu widzenia tematyki badawczej oraz jej walory poznawcze, zastosowana metodyka oraz interpretacja wyników badań, pomimo kilku krytycznych (w niektórych przypadkach dyskusyjnych) uwag pozwalają na sformułowanie pozytywnej oceny przedstawionej do recenzji monografii habilitacyjnej i uznać ją jako mającą znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej ekonomia i finanse.

Odnosząc się do drugiego z wymagań stawianych osobom ubiegającym się o stopień naukowy doktora habilitowanego, stwierdzam, iż w mojej opinii dr Jurij Renkas spełnia ten warunek.

3.3. Osoba wykazuje się istotną aktywnością naukową lub artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

Oceniając aktywność naukową dr. Jurija Renkasa po uzyskaniu stopnia doktora należy wskazać na opublikowanie łącznie 54 opracowań naukowych, w tym:

1. Autorskich prac:
 - 2 monografie,
 - 10 rozdziałów w monografiach,
 - 13 artykułów w czasopismach naukowych,
 - 7 publikacje w materiałach konferencyjnych.
2. Współautorskich prac:
 - 1 monografia,
 - 6 rozdziałów w monografiach,
 - 12 artykułów w czasopismach naukowych,
 - 3 publikacje w materiałach konferencyjnych.

Wskaźniki cytowalności oraz indeks Hirscha wynoszą odpowiednio - według:

- Web of Science – 21 (0)
- Scopus – 1 (1)
- Google Scholar – 353 (11)

Dr Jurij Renkas aktywnie uczestniczył w konferencjach naukowych krajowych (7) i międzynarodowych (zagranicznych – 23 oraz organizowanych w Polsce – 1). Rezultatem uczestnictwa w konferencjach są publikacje w materiałach konferencyjnych (10).

Habilitant brał udział w 9 projektach badawczych, które uzyskały dofinansowanie z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (8 Grantów dla Młodych Naukowców) oraz Ministry of Science and Higher Education of the Russian Federation in cooperation with Saint Petersburg State University of Economics.

Ponadto, dr J. Renkas był uczestnikiem 9 projektów badawczych (7 projektów w ramach badań statutowych oraz 2 projekty badawcze w ramach Programu POTENCJAŁ Uniwersytetu ekonomicznego w Krakowie.

Oceniając aktywność naukową dr. Jurija Renkasa realizowaną w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej należy wskazać staże naukowe realizowane w uczelniach zagranicznych:

- Saint Petersburg State University of Economics, Rosja (23.03 - 04.04.2016 r.),
- Aalborg Academy of Science, Dania (02.08 – 06.08. 2016 r.),
- Lviv Institute of the SHEI Banking University, Ukraina (10.02 - 18.02.2017 r.),
- Kyiv National Economics University named after Vadym Hetman, Ukraina (27.07 – 03.09.2019 r.).

Z punktu widzenia realizacji aktywności naukowej na innej uczelni należy również wskazać, iż dr Jurij Renkas w latach 2019 – 2020 kierował pracą międzynarodowego zespołu badawczego w ramach projektu „*Methodology of development and shaping reporting of commercial organizations in the conditions of digital transformation*”. Uczestnikami projektu byli naukowcy reprezentujący Vilnius University, Vytautas Magnus University (Litwa), Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Saint Petersburg State University of Economics, Dalekowschodni Uniwersytet Federalny, Państwowy Uniwersytet w Orenburgu, Państwowy Uniwersytet w Vologodsku, Państwowy Uniwersytet Techniczny w Novosibirsku (Rosja), Białoruski Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny (Białoruś).

Podsumowując, stwierdzam że warunek trzeci odnoszący się do istotnej aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej, został spełniony w stopniu satysfakcjonującym.

4. Końcowa konkluzja

Konkludując wyrażam opinię, że przedstawione przez dr. Jurija Renkasa osiągnięcia naukowe pt. *Termodynamiczny model pomiaru kapitału ludzkiego w zastosowaniach do kształtowania*

wynagrodzeń za pracę, stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej ekonomia i finanse. Ponadto, mając na uwadze wymogi prawne stawiane osobie ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego stwierdzam, że Habilitant spełnia omówione w recenzji trzy kryteria, wynikające z art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*. W związku z powyższym **popieram wniosek o dalsze procedowanie w postępowaniu w sprawie nadania dr. Jurijowi Renkasowi stopnia doktora habilitowanego.**

